

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Jn Omnes Totivs Anni Dominicas Æstivas, à Festo Pentecostes vsque ad
Aduentum

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Dominica Nona Post Pentec.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56306)

DOMINICA NONA
POST PENTEC.

Partitio.

- I. De efficacia & praestantia lacrymarum
- II. De Ierosolymitana clade.
- III. De eiusdem cladis causa & origine.
- IV. De lacryma Christi.
- V. De peccatis deplorandis.
- VI. De amore patriæ.

Cum appropinquaret Iesus Ierusalem, videns civitatem fleuit super eam Luc. 19.

FIGURA.

Quamvis Mardochæus, equo regio, multis purpuratis stipantibus, magna pompa & honore, per omnia urbis compita, Assueri regis iussu veheretur; Aman quoque regis intimus equum deducens, præconis vice sanctus inlamarer: sic honorabitur quemcumque rex voluerit honorare; nunquam tamen sanguinolentam illam aduersus populum suum decretam sententiam qua omnes per regnum vbique sparsi Iudæi paucis post diebus ad necem deposcebantur, animo potuit eradere: cum enim ciues suos & conciprios plaudentes & sibi de triumpho congratulantes cerueret, vt qui impendentem calamitatem & ruinam capiti certissime imminentem ignorarent, ipse totus in lacrymas resoluatur; ipse ridentibus Hebræis, fletu madebat: suspirabat, ingemiscebat, & albicantem illam barbam lacrymarum imbre, velut balsamo & malobathro Syrio irrigabat. Et sane si quis eum tunc Iudæus lacrymarum causam interrogasset, cur inquam triumpho & iubilii tempore dolore confictorur amarissimo, haud inepte respondere potuisset, vestram calamitatem deploro fratres, urbis vestræ excidium gemo, fletum oculis excutiunt imminencia vobis mala; fleo inquam, quod post hebdomadas aliquot nullus omnino vestrum sit in vniuersa Perside & Assyria futurus superstes. Hoc ipsum in hodierno Euangelio mihi quoque videre videor.

propter onus, an honores: ob voluptates an difficultates? ad extrinsecum, an destrucendum? charitate motus an cupiditate: sed, Sic vos existimet homo, sacerdotes, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei Hoc, obsecro, cogitate, & tu popule Christiane parabola reminscere.

Tu vero omnipotens Deus, cœli ac terræ conditor, summe elocator noster & creditor, quem decipere nemo queat, at cui omnium actionum, verborum, cogitationumq; seueram reddenda est ratio, nostri obsecro misere, teque clementem & benignum erga delicta nostra exhibe. Sumus cheu! villici illi iniquitatis, gratiarum tuarum dissipatores, iniqui dispensatores, de quibus tam malus & inhonestus rumor in cœlum vsq; sparsus est; quos Angeli, dæmones, atque adeo creature omnes quotidie apud Maiestatem diffamant & coarguunt. Quid, Eheu! agemus? quid nobis fiet, quando nimirum nobis ad locum rationum vocatis, vitæ huius villicationem auferes. Tunc villicari amplius non dabitur, non mereri, non opera denique pœnitentiæ facere: tunc Sanctorum preces, gloriosæ Virginis intercessio, Iesu Christi gratia intercederit. Quamobrem nostri, obsecro, summe Iudex, cui reddenda erit ratio; magne possessor, cuius villici sumus; æterne pater, cuius filij, miserere; rigorem noli ostendere, sed benigne ac suaviter nobiscum agas: & præsta, vt interea prudentiam & altum villici huius imitemur, diuitiis iniquitatis inquam amicos nobis paremus, id est, è bonis, quæ sæpe numero obesse solent & malum adferre, eleemosynas faciamus, pauperes nobis propitios reddamus, quo per eos aliquando in tabernacula æterna, in quibus beatitudinem nostram exspectamus, admitti mereamur, ad quæ nos deducere dignetur Pater & Filius & Spiritus sanctus. Amen.

Tom. 2. Pars. Æstiuæ.

deor: verus enim Mardocheus Christus, in die triumphi sui, die inquam, quo æterni illius Assueri, Patris celestis, iussu, de mundo triumphum agit; urbem Ierosolymitanam magno honore & magnificentia ingressus, ciuibus eum lato iubilo & exultatione recipientibus, plaudentibus, congratulantibus, conerepantibus, vberime lacrymatur: tota ecce ciuitas gaudet & plaudit, solus ipse calamitatem vrbis imminentem prælagiens ac præuidens, Mardochei instar, irriguo lacrymarum imbre torus madescit. Si quis autem fletus scire causam velit; respondebit profecto, *Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo.* Vrbis huius calamitatem & lacrymarum Christi causam latius deducam, simulq; Euāgelium exponam, modo Spiritus S. adstet auxilium, & Deiparæ Virginis intocantium patronæ patrociniū, quare salutationem Angelicam eidem, in genua prouoluti, recitemus.

AVE MARIA.

I. Omnes omnino sancti Patres, ac veri Heracliti qui sanctarum lacrymarum quæ tum ob propria, tum ob aliena peccata effunduntur, dignitatem, decus, ac valorem aperuerunt, tam effusi in earum præconia fuere, atque easdem extulere, vt & hyperbolica elatione vsi, itaque ea quæ dixerunt, inter sententias diuinas referri merito posse videantur. Cassianus namque in primis, Magni Chrysofomi discipulus, ac deinde Massiliensis in Gallia hæc nostra presbyter, qui temporibus Honorii & Theodosii Iunioris vixit, dicere non dubitauit, fletum esse cibum animarum, corroborationem sensuum, peccatorum absolutionem, refectionem mentium, lauacrum deniq; culparum.

In *serm.* S. Bernardus domo Burgundus, religiosus pietate celeberrimus, qui anno Domini M. CLXII. Frederici Barbarossæ temporibus decessit, maximus lacrymarum amicus ita in earum laudem sese effudit: *delicia Angelorum,* inquit, *sunt lacryma nostra, & delicia habitans lacryma penitentis.* S. Hieronymus utroque longe prior tempore alia etiam maiora diuini oraque encomia lacrymarum celebravit, *o lacryma,* inquit, *humilis, tua est po-*

Lachrymarum effectus. in *Epist.*

tentia, tuum regnum, tribunal iudicii nõ veritas amicorum tuorum accusatoribus silentium imponis, non est qui te accedere vetet, magis cruciat diabolus, quã pena infernalis. Quid plura, vincis incredibilem, ligas omnipotentem, in lucas filium Virginis.

Beati igitur atq; iterum beati, qui lacrymis se dedunt, & fletui immergunt, beatos quoq; hos olim pronuntiauit Christus, *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* quod plurimum e sacra scriptura exemplis manifestum reddam. Beatus enim Dauid rex fuit, quia fleuit, solis lacrymis scilicet adscribat, quod & vitam & regnum & coronam seruauit. Beatus quoque rex Ezechias, quia namq; fleuit, mortis in caput illius pronũciata sententia, ad quindecim annos, antequam executioni mandaretur, dilata fuit; de quo dicitur, *Conuersus ad parietem fleuit amare.* Beatus etiam Petrus Apostolus ob fletus & lamenta, singulus siquidem, suspiria & gemitus in ore exciti corde, pristinam ei gratiam reddidere. Beata quoque ac nimium felix peccatrix illa notissima Magdalena, quod sacros Christi pedes iucundo lacrymarum balneo refectionem; his etenim animæ sordes, id est peccata, eluit ac purgauit.

Hinc Chrysofomus audaciam sumpsit, vt lacrymas secundum baptismum nominaret: quemadmodum enim Sacramentum hoc animas ab omni peccatorum macula purgat, & omne scelus quodammodo auerruncat, ita & lacrymæ. Hoc nempe innuere voluit Propheta Ieremias dicens, *Laua à malitia Ierusalem cor tuum vt salua sis:* perinde ac si dixisset: Messias quidem vniuersum purgabit mundum, omniaque hominum scelera rubicundo sanguinis sui mari eluet; at nostrum quoque est, cordis peruersitatem lacrymarum vada abstergere. Psalteres huc alluist dicens, *Tu contrebullasti capita draconum in aquis:* porro per draconem illum peccatum intelligit, per capita vero peccata præcipua ac capitalia, è quibus alia pullulant, quæ omnia in sacro lacrymarum gurgite pereunt & suffocantur.

Cuius rei figuram credo, Pharaonis omnisque exercitus eius in mari rubro submersionem & triste naufragium, *Reuersaque sunt aquæ,*

Matth. 5.

1. Reg. 11.

4. Reg. 10. Matth. 26.

Luc. 7.

Chryso-
m. 11. in
Matth.

Ierem. 17.

Ps. 77.

Exod. 14.

lacrymarum mare; nec vnus quidem superfuit ex eis. funesto hocce infortunio, iam ab illo tum tempore, defignatum existimo, in rubro lacrymarum mari Satanam Pharaonem illum internale, atque omnes Aegyptios, id est, peccata, tandem aliquando naufragium passuros. Beati igitur ac millies beati, qui gemunt & suspirant; quidquid enim in lacrymis seminant, cum gaudio & exultatione proculdubio metent: nam, teste Psalmographo, qui seminans in lacrymis, in exultatione metent.

David Philistaeorum olim terror, & principum omnium miraculum, cum probe lacrymarum vim & energiam perspectam haberet, cum Deo agens clamabat: *Auribus percipe lacrymas meas.* ob quas deinde exauditas atque: *Posuisti lacrymas meas in conspectu tuo;* quo alij legunt: *Lacrymas meas respice in ventrem tuum:* hinc liquido apparet, quantopere lacryma placeant Deo, eum in intimo diuinae essentiae sinu recondantur. quid? lacrymae colorum sunt iantrices, peccatorum interpretes, penitentium patronae, Dei amicae, pietatis tubae, sanctorum desideriorum incentiua, denique penitentiae fulcra: in mundo quoque habitare solent, qui propterea vallis dicitur lacrymarum. Ille porro sapit, & omnibus numeris perfectus est, qui eandem hic usurpat, & dum opus est, adhibet.

Iephtes filia a patre postulauit, vt bimastri ante mortem per montes & solitudines sibi liceret cum aequalibus & sodalibus, ad virginitatem quae violenta morte abiret, deplorandam, diuagari. Sanctus quoque Iob eodem respiciens, dicebat: *Dimitte me, vt plangam paululum dolorem meum, antequam vadam, & non reuertar, ad terram tenebrosam & opertam mortis caligine.* Et Regius vates: *Quoniam aduena ego sum & peregrinus, remitte mihi vt refrigerer, priusquam abeam, & amplius non ero; refrigeret, inquam, lacrymis.* Discite hinc, viros illos sanctissimos, vita prolongationem aliam ob causam non postulasse, quam vt interea lacrymis vacarent, scientes esse

sibi propediem moriendum: peccatores tamen & impij non nisi vt delicta confectentur, risu & gaudio dissoluant, vitam differri petunt.

Israëlitae dum in ignotam & alienam se abductos prouinciam, & procul a patria constitutos cernerent, de salicibus & arboribus syluestribus organa suspenderunt, & nunquam inducere animum cantare rogati a Babylonijs, sed noctes & dies continuos lamentabantur. audire vt de se testentur: *Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus dum recordaremur tui Sion, in salicibus suspendimus organa nostra.* Hic discere licet, nobis qui haud procul a torrentibus, & fluuijs Babylonis mundi huius viuimus, & in regionem incultam & sterilem relegati sumus, omne gaudiorum genus, omnes delicias & risus, in mundo hoc esse repudiandos, sed e contra lacrymas, ad celestis patriae recordationem, vbertim effundendas.

Atque vt Rex Babylonijs organa & instrumenta musica habebat, quae mox vt audiebant idololatrae, coram statua prouidenda orandum procidebant: at veri Israëlitae nunquam vel genu flectere, vel aures symphoniae applicare voluerunt; ita suam mundus symphoniam habet, suas delicias & voluptates, quarum ad sonum impij & cosmophilij genu flectunt, seclerum ac deliciarum ineptiarumque statuas adorant: veri autem Hebraei, & caelo destinatae animae est, vanitatem hanc non adorare, nec ad symphoniam & crepitaculorum illius concertum tripudiare & efferri, sed noctes & dies lectui indulgere, regem illum Hebraeum imitando de se, qui ait: *Lanabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.*

Angeli, nuntij illi caelo in Ierusalem priusquam circa mundi finem excinderetur, destinati, prout Ezechiel refert, iussi sunt notare & segregare eos, qui in lacrymis vitarent, *Ite per Ierusalem & signate omnes qui lugent super iniquitates, quae sunt in medio Ierusalem.* In quo duo occurrunt notanda, primo lacrymas ad beatitudinem plurimum momenti adferre, & solos illos ad gloriam

deſtinatos qui lacrymis incumbunt: deinde, aliorum peccata deplorare euident eſſe predeſtinationis argumentum, & futurae beatitudinis arrham. quibus de meo adiunxero, nihil in mundo maioribus & vberioribus lacrymis deplorandum, quam rerum ſpiritualium damna, qualia inprimis noſtra peccata ſunt, & ſimul aliorum.

2. Paral. 14. Dauid rex cum gentes quaſdam idololatricas infames bello perſequeretur, illaeque fuſae fugataeque idola deſeruiſſent, rex quo erat in Deum verum affectu, eadem flammis adiudicauit, *Dereliqueruntque ibi deos ſuos, quos Dauid ſuſſit exuri.* Rogat in quaerſtionibus ſuis Auguſtinus, cur Dauid idola exuſſerit; & ait, conſulto id factum, quod gentes illae lacrymis numina velut holocaustis placarent. æquum porro eſt & rationi conſentaneum, idola quibus lachrymae immolabantur, exuri & in cineres redigi, cum ſoli Deo regium hocce ſacrificium debeatur. At nimis fortasſe multa, & plura quam exordij ratio poſtulet; & ipſe pluribus de lacrymis agere nequeo, quin in lacrymas reſoluam, cum Saluatorem meum Chriſtum hodie videam illacrymantem, hoc ſcilicet hodiernum præfert Euangelium: *Cum appropinquaret Ieſus Ieruſalem, videns ciuitatem; fleuit ſuper illam, vt lugubrem hancce materiam ordine deliro proſequar prima concionis parte de triſti & funeſto Ierofolymorum excidio, atque altera de lacrymis Chriſti locuturus ſum, at dum me accingo, veſtras etiam in promptu habetote.*

II. Quod ad primam attinet. Sciendum eſt Vrbe Ierofolymitanam, tribus Beniaminicae caput, & totius Iudaeae metropolim, diuerſis pro diuerſo tempore nuncupatam fuiſſe nominibus: tempore enim Abrahæ dicta fuit Salem & Solyma, prout teſtatur I. lib. 1. An. I. 18. & I. 19. Iudicum videre eſt. tandem per Dauidem capta expugnataque Ierofolymae nomen eſt adepta. Situs porro eius peregregius, ſalubris & amœnus; monti quippe inſidebat, & duobus collibus leniter aſſurgentibus hinc inde cingebatur, in quo-

rum altero nomine Moria, regium & ſplendidum illud templum à Salomone fuit eſtруктум; in altero vero arx & filia Sionis. Deſcripſit illam accurate Iosephus, ac plurima in illius celebrationem adfert, atque inter cetera, tantam in ea, paulo antequam deuſtaretur, hominum fuiſſe multitudinem, vt ducenta hominum complexa ſit auilla.

Varias porro ob peccatorum ibidem inualeſcentium foeditatem, clades experta eſt, ac ſæpius diuſtata; modo à Regulis Syriae, modo à Babyloñis & Chaldaeis, modo etiam à Romanis. Diripuit eam Antiochus, Nabuchodonofor euerit, denique Titus Veſpaſianus penitus excidit: quod excidium Hegeſippus Iudaeus natione, qui hiftoriam iam inde ab Apoſtolorum per orbem prædicatione, uſque ad annum Chriſti CXXX. conſcripſit Eccleſiaſticam, accurate & fideliter enarrat: item Eufebius Caſareæ Paleſtinae Epifcopus, linguarum cognitione, hiftoriae notitia, & omnigena ſcientia celebris, quique initio quidem, vt Hieronymus teſtatur, Arianorum partes tenuit, atque ideo nonnumquam Arianorum dictus eſt coryphaeus; ſed qui poſtea orthodoxorum caſtra ſecutus, Niceni Concilij tempore, ſymboli etiam auctor & concinnator meruit appellari, verum ceteris & copioſius & elegantius ipſe Iosephus Iudaeus, Sacerdos, qui temporibus Imp. Veſpaſiani & Titi vixit, & viginti libros de Iudaica Antiquitate, & de bello excidioque ſeptem eleganter conſcripſit; inprimis notat, tempore obſidionis Titi, vndecies centena hominum millia tum peſte, tum fame, tum præſertim gladio in vrbe Ierofolymitana periſſe, & nonaginta ſeptem millia diuendita, idque pretio adeo vili & exiguo, vt triginta nonniſi vno vanerint denario, vt olim triginta denariis vnum vendiderant Chriſtum.

Iuſta hæc nequiſſimæ gentis clades ac ruina ſæpius ac longo prius tempore à Prophetis prænuntiata legitur. dixit ſiquidem Pſalmographus: *Fiat habitatio eorum deſerta, & in tabernaculis eorum non ſit qui inhabitet, item Daniel: Et ciuitatem & ſanctuarium diſſipabis populus, cum duce veniuro,*

& ſinit

Et fuit eius vastitas, Et post finem belli: statuta desolatio. Ipse quoque initio Prophetiae Isaias: Et relinquetur filia Sion, umbraculum in vinea, sicut tugurium in ca. umerario, Et sicut civitas qua vastatur. Christus in Evangelio idem

Matth. 23. Iudaeis comminatur: Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta; ipsum Deum item emblematice denotavit; nam destructionem hanc urbis Ezechielis ostendere cupiens, laterem ut acciperet, iussit in eaque varias depingeret imagines, & imprimis urbem Ierosolymitanam, & circum eam genuinam castrorum formam, adderet tympana, vexilla, cornua, buccinas, fossas duceret, mœnia, munitionesque extrueret, propugnacula & valla erigeret, bellicas applicaret machinas, scalas muris admoveret: quibus omnibus

Luc. 4. hanc urbem Ezechielis ostendere cupiens, laterem ut acciperet, iussit in eaque varias depingeret imagines, & imprimis urbem Ierosolymitanam, & circum eam genuinam castrorum formam, adderet tympana, vexilla, cornua, buccinas, fossas duceret, mœnia, munitionesque extrueret, propugnacula & valla erigeret, bellicas applicaret machinas, scalas muris admoveret: quibus omnibus

ut iste ac lugubre urbis excidium & ruina prænotabantur: & quamvis multi hoc interpretes de obsidio urbis per Chaldaeos facta intelligant; Rupertus tamen Tuitiensis, apertissimis rationibus demonstrat, de ultima hac clade, quam Titus & Vespasianus pater intulere, idque in mortis Saluatoris illatae vindictam ultionemque intelligi debere.

Porto notabilis hæc ruina fuit, tum ob civium internecionem, tum ob urbis florentissimæ eversionem, tum vero ob templi magnificentissimi destructionem; cuius templi tanta erat maiestas & splendor, tantaque fama, ut Hebræi, teste Galatino; ipsum pro verbij more, hortum fructuum aureorum dicere non dubitarint. qui quidem hortus arboribus feracibus refertissimus esset, quæ poma aurea producerent, sed quæ ventus decessisset. qua allegoria aliud denotare non cupiebant, quam magnam divitiarum abundantiam, quas in hocce reperire erat templo; omnia siquidem auro mundissimo cooperta erant, & arte diuina cõstructa: at Nabuchodonosor aliq; ita ipsum diripuerunt & spoliarunt, ut non nisi hortus videretur, cuius fructus belli turbo deiecisset ac dissipasset.

Tanta vero fabricæ huius splendor erat ac magnificentia, ut, Hebræis & Babylonica reueris captiuitate, cum ipsum restauraretur, iuuenes quidem gaudio & lætitia effere-

rentur, seniores vero & ætate proveciores vberim lachrymarentur, dum nimirum recordarentur quanta prioris fuisset molis dignitas simulque viderent quid secundæ deesset. notat autem Galatinus, quinque templo secundo potissimum defuisse, imprimis ornamentum illum sacrum, qui cælo olim descenderat, quiq; perpetuo in altari coram propitiatorio ardebat, arcam deinde testamenti, summi Pontificis rationale, oleum vñtionis, & Spiritus sancti responsa consultaque. Alij vero hæc aliter recensent, defuisse nimirum Arcam, Manne vnam, Aaronis virgam, illius flores & amygdala, & velum, quo Phylæi arcam cooperuerant, dum illam in Israhel remitterent.

Non fuit ruina domus illius Evangelicæ, de qua Matthæus & Lucas: Et cecidit & fuit ruina illius magna; at urbis integræ plurimarum ædium, in qua non mansit lapis super lapidem, sed quæ ad fundum vsque destructa & diruta fuit. ita namque prædixerat Vates regius, de Idumæorum feritate loquens: Exinanite, exinanite, usque ad fundamentum in ea: hodie Redemptorem prænantem audire est, Venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & coangustabunt te undique, & ad terram prosternent te, & non relinquent in te lapidem super lapidem. Sed tanta tua cœcitas est & caligo, ut nescis mel de sine & exterminio tuo cogites, nec sollicita sis. quasi cognovisses & tu, id est, Vtinam novisses. quasi dixisset, Vtinam ita per spectata haberes mala & calamitates, tibi propediem instantes, ut ipse easdem habeo per spectas, mecum profecto fieres, & forrunam quam deploro, mecum proculdubio plorares.

Solet pax ac rerum mundanarum prosperitas futurorum maiorum obliuionem generare; & peccator, quamdiu blando fortuna vultu arridet, calamitates cervici impendentes, diuinamque ultionem & supplicia quæ peccando promeruit, & in foribus stant, non conspicit aut ponderat. Phreneticus quo maiori ac periculosiore vesania laborat, & morti propior est, eo ridet effusus & sapius, amicis & circumstantibus casum illius ingemiscentibus: ille quoniam mali

In asperis peccatores Dei iudicia obliuiscuntur. Simile.

3

Quinque ornamenta præcipua templi Salomonici.

Matth. 7. Luc. 6. Et cecidit & fuit ruina illius magna; at urbis integræ plurimarum ædium, in qua non mansit lapis super lapidem, sed quæ ad fundum vsque destructa & diruta fuit. ita namque prædixerat Vates regius, de Idumæorum feritate loquens: Exinanite, exinanite, usque ad fundamentum in ea: hodie Redemptorem prænantem audire est, Venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & coangustabunt te undique, & ad terram prosternent te, & non relinquent in te lapidem super lapidem.

Psal. 136. Sed tanta tua cœcitas est & caligo, ut nescis mel de sine & exterminio tuo cogites, nec sollicita sis. quasi cognovisses & tu, id est, Vtinam novisses. quasi dixisset, Vtinam ita per spectata haberes mala & calamitates, tibi propediem instantes, ut ipse easdem habeo per spectas, mecum profecto fieres, & forrunam quam deploro, mecum proculdubio plorares.

In asperis peccatores Dei iudicia obliuiscuntur. Simile.

3

Matth. 23. Luc. 4.

Templi Salomonici divinitas.

1. Esai. 3.

mali grauitatem ignorat, ridet & cachinnatur; hi quoniam quo in statu versetur norunt, suspirant & lachrymantur: ita quoque impius & scelestus, quo diuinis iudicis sit vicinior ac propior quo & magis voluptates ambit, frequentiores deliciae confectatur, magisque de iisdem fomniat; iustis interea amarissime plangentibus, animarum pastoribus lamentantibus, & Angelis suspirantibus. Interim dum Israël plenis in deliciarum oceano velis vagabatur, caelestesque minas oblitus vtramque in aurem securus dormiebat; Ieremias futurarum & impendentium calamitatum praescius, vbertim laeymabatur, & miseram eius dolebat fortem, *fordes eius in pedibus eius, nec recordata est sinus sui.* Ita quoque Dominus, interea dum Ierolymitani rident, plaudunt, tripudiant, risu, iocis & voluptatibus tempus tranfigunt; dolet, suspirat ac gemens ait: *Non relinquunt in te lapidem super lapidem.*

Thren. 1.

Prophetarum veterum futura mala & instantes miseras denuntiare volentium, quo eandem profundius omnium cordibus insculperent, & ad oculum quodammodo representarent mos erat, non verbis modo & oratione ad permouendum accommodata, sed etiam signis externis & gestibus nouis, & exotico quodam schemate easdem exprimere. Atque hinc Isaias captiuitatem Assyria denuntiaturus, denudatus & nudipes per urbem Ierolymitanam incedit. Ieremias Babyloniorum crudelitatem praedicturus, ferrea collum grauatus catena per plateas obambulat. Ionas quoque a Deo nunciis missis ad Niniuitas ad eorum calamitatem denuntiandam, nudus urbem ingreditur, atque eo schemate quo eum eiecerat balena. & post illos Iesus Christus, oculos lachrymis suffusus, & vultu ad tristitiam composito, Ierolymitanam euersionem praedicit ac praenuntiat, vt hac ciues ratione ad poenitentiam alliceret, & ad salutis studium excitarer; neque enim animarum gaudent ruina & perditione; & vt Sapiens ait: *Non latatur in perditione*

Sap. 2.

Punit vi- uiuorum.
Adducam & alia quae maiorem vobis vitigna Deus litatem haud dubie allatura sunt. Ex hoc loco peccato colligere poterimus, tum Deum, familias,

urbes, prouincias, regna denique integra ca- ta publi-
stigare & punire, cum peccata publica sunt ca.
& ipsa impune habent: ita propter detestanda scelera Sodoma, Gomorha, & finitimae ciuitates, pentapolitaeum territorium sulphureo imbre consumpta sunt. Hinc Samaria penuria commeatus laborauit, vniuersa tetræ superficies diluuii perijt, & iam recenter urbs Ierolymitana in Romanorum potestatem redacta: semper enim vindictam postulat peccatum, & cum mundus ipsi impunitatem concedit, tuam Deus seuerè admodum & rigide in ipsum animaduertit, & vlciscitur.

Non relinquunt in te lapidem super lapidem. III.
Hoc è loco doctissime ac solidissime probare conatur Angelicus doctor Thomas, meritum praescientiam nulla ratione praedestinationis causam dici posse; merita enim prauiua, velut effectus, in praedestinationis gremium cadunt. Hoc quidem sic se Peccata habere fateor; ipsa tamen peccatorum praereprobatio vera reprobationis causa est, quoad rationis poenam impiis preparatam, in quantum Deus causa impius ob scelus grauitatem, quae vera eorum perditionis ratio est ac fundamentum, (vnde Oseas: *Perditio tua ex te Israel, Cap. 13. tantummodo in me auxilium tuum*) punire statuit. Iuxta hanc doctrinam Deus Ierolymitana peccata prauidens, eiusdem cladis praedicit, praedicensque lacrymatur, quod nimium ab inimicis, qui bestiis truculentiores sunt, deuastranda sit; de quibus Oseas lacrymans ait: *Concedet eam bestia agri, & visitabo Ose. 2. super eam dies Baalim: quibus accendebat incensum.* Notate porro, quibus nominibus milites urbem vastantes appellet. neque enim solo inimicorum eos compellat nomine, sed bestiarum, & ipsarum etiam siluestrium, ferarum perque siluas diuagantium, quae ceteris esse solent ferociores atrocioresque. Eadem metaphora vsus est, & David dicens: *Ne tradas bestias; i. e. Barbaris & crudelibus, animas conscientium tibi;* quae verba Paraphrasis Chaldaea sic transtulit: *Ne tradas populo similibus animalibus siluestribus animas conscientium legem tuam.* Ipse quoque Deus apud Ezechielem milites Pharaonis regnum Ezech. 30. euersuros, bestias contrulit, *bestias terra doli*
11 ad

te ad deuorandum. Et sane ferinum est, & magna crudelitatis argumentum, nō relinquere lapidem super lapidem.

Non relinquunt in te lapidem super lapidem. Christus vt verus erat homo, verus quoque Deus fuit, atque ideo sancta eius anima in diuina illa essentia omnia quæ in iniqua Solymania fiebant peccata conspiciebat; perfecte nouerat omnem ambitionem, impietatem, aliaque grauius scelera, quæ ab omni hominū genere patrabantur. Videbat inter sacerdotes, alios esse ignaros & legis diuinæ nescios, alios honorum cupiditate excæcatos, alios et sacrilegos & sacris abutentes. Videbat inter magistratus & reipub. præfectos alios concussionarios, alios auaros, alios viduarum & pupillorum negotiis postpositis, imo deprauatis, solis fauere ditioribus. Quæ omnia cum videret in lacrymas totus resoluēbatur, Prophetam Sophoniam imitatus qui longo autē tempore præuaricatricem Ierusalem, cuiusque enormia scelera deplorauit, *Va prostrata erit & redempta ciuitas! principes eius in medio eius, quasi leones rugientes; iudices eius, lupi; respere non relinquebant in mano: Propheeta eius vesani, viri infideles, sacerdotes eius polluerunt sanctum, iniuste egerunt contra legem.* Et sane quo vrbes maiores & latius patentes, quo & vitia frequentiora & magis obuia.

Non incite mihi propterea dixisse visus est Amphides, dum vrbes esse dixit theatra in quibus tristes assidue casus & tragica infelicitatis dramata representantur; huc quoque facit scitum responsum Strathonici Atheniensis; hic cum Heraclea esset egressus, vrbes cepit portas & muros accuratius intueri, quod cum alius videret, rogaretque quorsum ita respiceret, statim ait, *Pudet si videar exire à lupanari;* tacite magnam Heracleotarum dissolutionem, morumque corruptelam suggillans. Constat autem, nullam vquam in orbe repertam urbem, quæ cum Ierolimytana, quoad scelera & abominaciones potuerit comparari. Erat quippe ciuitas, absque mutua ciuium concordia, sine iustitia, sine vlla legum obseruatione, immitis, merum vitiorum chaos & colluuius.

Veteres Saxones, vti curiose notauit Io-

annes Goropius Becanus, vt sub hieroglyphico, reipub. laudabiliter administratam, 685. legum obseruatione insignem & iustitiæ obseruantissimam exprimerent; statuam finxerit, cuius nomen tribus concludebatur verbis, *Her, Man, Sal,* cui & hæc epigrapha addita, *Deus ego gentis Saxonum victoriam certam polliceor venerantibus.* Erat hæc statua à capite ad calcem armata, solo pectore inermi, manu dextra vexillum præferbat diuersicolor, cuius in medio rosa velut symbolum; sinistra bilancem, & iuxta illam visus, clypeo vero leo erat insculptus, Abstrusa profecto mysteria, quorum expositio etiam non minus admirabilis, tria autem verba illa superius enarrata, tantundem valebant, ac *communis vrorum conseruator, Her* namque communis, *man* vir, & *sal* conseruator denotat. Significabat autem, absolutam reipubl. conseruationem in iis omnibus quæ statua præferbat consistere; primo vt arma habeat, quibus inimicorum impetum propulset, eorumque molimina impediat: nam vt reipubl. arma ad inimicos externos arcendos habere conuenit, ita quoque consilia & sapientum directiones ad vitia quæ hostes domestici sunt, extirpanda. Nudum vero pectus denotabat, non esse cum furore & rancore inimicos expugnandos: Visus vero & leo diuersa denotabant, vt nimirum Leonem se gerat princeps erga externos, at erga domesticos visum. Ceterum duo de visio mirabilia traduntur, primum quod catulos suos præ ceteris proprediligat animalibus; alterum quod maximas tates, etiam feras mirabili artificio expugnet. nam; vt Plinius ait, *Pugnaturi contra tauros supini iacent.* Pugnatur scilicet oculis in cælum directis: ita quoque respub. solo amore ciuium inducta & humanis exclusis respectibus, & oculis in vnum cælum sublatis, nullum periculum subterfugiat, auxilium & opem cæliis expectando. Vexilli variegatio conseruationem ac defensione designat: licet enim vnus huius sit coloris, & alter alterius; id est vnus alterum dignitatē præcellat, sub vno tamen omnes vexillo conueniant oportet ad reipub. tuendam, & mortem pro eiusdem incolu-

colu-

colunitate & salute oppetendam, idque ex
mero & sincero quo erga eam feruntur amo-
re, cuius rosa symbolum. Iam sola exponen-
da restat bilanx quæ ipsius genuinum hiero-
glyphicum est iustitiæ, quæ denotabatur
vnum reipubl. administrandi studium esse debe-
re, punire improbos & præmiis afficere pro-
bos. Quæ omnia ubi concurrunt, felix respub.
dicenda est; & misera & infelix, dum quid
horum defuerit.

*Vt refert.
Man.
Rom. cap.
33.*

Huc faciet, quod olim de ciuitatibus &
regnis sapiens nescio quis dicebat, tunc de-
mum illa infelicia esse & interitum ruere,
cum sapientes haberent inutiles, senes im-
prudentes, inuenes immorigeros, diuites,
immites, mulieres infames & honoris pro-
digas, Christianos irreligiosos, pauperes su-
perbos, Episcopos negligentes, respub. legi-
bus destitutas, rectores scelestos, & imprimis
regem inscium & imperitum, in alio-
rum defectibus supplendis: regis enim ac
Principis dotes omnia regni vitia & imper-
fectiones supplere & regere posse videntur:
Quod ubi ciuitati alicui defuerit, nã illa
misera & maxime deploranda. Talis autem
erat ciuitas Ierosolymitana, de qua Isaias
ait: *omne caput languidum, & omne cor mee-
rens* Nemini igitur mirum videatur, si Chri-
stus illius ruinam præfagiens, lacrymans di-
cat: *Non relinquent in te lapidem super lapi-
dem.*

Isai. 1.

Peccatum Ruina hæc allegorice illam denotat,
animæ in- quam in anima peccatum facere solet: tan-
gentem ta quippe est animæ, in quam peccatum
ruinam tyrannidem exercuit ac dominium, vastitas
adfert. & ruina, vt non maneat lapis super lapi-
dem, & nihil integrum, fundamenta ipsa
concutiat, hominem in nihilum redigat,
& spiritus ædificium penitus disiciat ac de-
struat. Audite vt hanc ruinam Princeps ille
Israel in se expertus ingemiscat: *Ad nihilum
reductus sum, & nesciui.* Vnicum peccatum
maiora adferre animæ mala; maioremque
edere ruinam solet, quam si omnes creaturæ
in illius pernicem conspirassent. Cogitare
Insignis vobiscum & statuite, omnes omnino creatu-
meditatio ras, quæ vel in cælo, vel in terra, vel etiam
apud inferos sunt, nescio quo rancore & in-
uidia extimulatas in ruinam exitiumque

vestrum conspirasse; Angelos inquam ho-
mines & dæmones: & omni ratione eniti, vo-
bis vt detrimentum aliquod adferant; omnes
profecto in vnum conglobati agmen, tantam
vobis vnitis viribus inferre perniciem non
possent, quantam vnicum dum animam sub-
ierit, peccatum. Adde quin etiam, si Deus
ipse infinito vos odio prosequeretur, & om-
nem suam in vos iram & indignationem
effunderet, & potentiam infinitam aduer-
sum vos exerceret, omnia quoque quæ ab-
soluta & plena potestate cælo dimittere po-
test mala, in caput vestrum euibraret; num-
quam tamen tantum vobis detrimenti affer-
re posset, quam vnicum, quod facile admit-
titur, peccatum.

Quod ita probo. Si vniuersi mundi inco-
læ sumtis armis aduersus hominem insur-
gent, omniaque tormentorum afflictionum-
que genera, quæ excogitari aut fingi mente
queant, in illum exercerent, ipsum quidem
non nisi malum pœnæ foret, licet grauissi-
mum, vltcrius tamen progredi non possent,
aut maiora reperire, (malum enim culpæ &
peccatum, animæ immittere non valo-
rent:) ita nec Deus omnia potentia suæ rela-
cuibrans: eamque vsque ad summum gra-
dum distendens, non nisi malum pœnæ affer-
re posset, (non enim potest peccati esse au-
ctor vel mali culpæ origo;) cum diuinæ bo-
nitati quam maxime repugnet scecleris cau-
sam esse. peccatum siquidem adeo diuinita-
ti aduersatur, & vt ipsa quidem natura af-
sumpra mori poruerit, at non peccare. Si
enim peccare posset, deficeret tandem, &
ad nihilum redigeretur, atque ita Deus non
esset, vt qui ab æterno est æternus, & for-
mam habet æternam, de quo Plaltes can-
nit, *Tu autem idem ipse es, & annis tuis non defi-
cient.*

Quæstionem hanc tangens Angelicus
Thomas, tandem ita concludit, *Malum vbi
culpa cunctis partibus maius est omnimalo pœ-
na, nec tantum pœna mali sensibilis, sed & ma-
lo damni, quod est carentia diuina visionis,
quod malum infinitum dicitur, quia bono pri-
uat infinito.* Conclusionem autem suam
confirmat, quod culpa hominem simplici-
ter & absolute improbum reddat, non vero
pœna

pena nec supplicium. E quibus omnibus colligere est, quantum detimenti ac pernicii animæ a ferre peccatum soleat, adeo ut non maneat in illo super lapidem lapis, super virtutem virtus, super meritum meritum, denique non opus super opus, sed omnia radicibus & funditus destruantur, & fundamenta tenus, quod est fides Christiana, quæ post animæ excidium sola inuiolata & integra perseverat, cuncta euellantur; peccataque ibidem agant, quod olim Babylonii Ierolymæ, quibus dicitur, *Exinanite, exinanite usque ad fundamentum in ea.* atque hoc vberim deplorandum est lacrymis; quod re ipsa hodie Christus declarauit, qui vbi propinquans lacrymas continere non potuit, sed cum appropinquaret Ierusalem, videns civitatem fleuit super illam. Hæc lacrymas iam excutimus, & iræ ad alterum concionis membrum deuoluemur.

IV. Christus igitur vltimam suam Ierolymam versus profectionem in Dominica palmarum instituens, quamprimum ut in oculos ipsa rebellis vrbis moenia domusque venire, & omnino eandem conspicatus est, illius cladem, quam Titus & Vespasianus pater eidem, ob Dei vniuenti necem intulerunt, præfagiens, simulque præuidens, quot calamitates, ærumnæ, mala ceruicibus civium impenderent; dolore tactus intrinseco, & sortem miseratus iniquam lacrymas effudit: quibus ostenderet, quantam sibi tristitiam ac dolorem dilecti sibi loci & populi excidium causaretur. *Videns civitatem fleuit super illam.* Quater autem dominum in vita fleuisse comperio, ut ex Euangelii historia fiet manifestum; primo in natiuitate, nam primam vocem similem omnibus emisit plorans. Deinde in Lazari ad vitam resurrectione: *Lacrymatum est Iesus.* Tertio cruci confixus, vnde Apostolus: *Cum lacrymis & clamore valido exauditus est.* denique hoc loco, vrbem Ierolymitam cum conspiceret, *Videns civitatem fleuit super eam.*

Quater Christus fleuit. Cap. 7. Iuan. 11. Hebr. 5. Lab. 1. c. 1.

Marcus Marcellus, ut Valerius refert, captus à se Syracusis in arce earum constituit, ut vrbis modo opulentissimæ tunc afflictæ fortunam ex alto cerneret. Cæterum lugubrem casum eius intuens, fletu cohibere non

Tom. 2. Pars Æstina.

potuit. Ita quoque Redemptor noster vifa hodie florentissima illa Ierolymorum ciuitate, eiusque cladem sibi repræsentans, & excidium deuastationemque vrbis eminus conspicatus, vrbis inquam pulcherrimæ ac celeberrimæ, tantum intrinsecus dolorem & amaritudinem sensit, ut lacrymis totus permaduere.

Credidere veteres, regis & principis non esse lacrymari, imo lacrymas sceptro & diademate esse indignas; hinc Alexander Macedo vanitatis & fumi cupidissimus, peram quandam neci addidit, quod adeo lugubre ac funebre drama exhibuerit, regem ut in theatro ad lacrymas coegerit, indignum siquidem & indecorum putabat, regem in fletum resolui. Et sane habent impii & magnates, corda ferrea & viscera ad duritiem & ferociam edocta: *viscera impiorum crudelia.* *Prover. 12. Hinc Amos Propheta olim quidem ouium pastor, at deinde in Dei ludo orator disertissimus, aduersus opulentos & primates exclamat, Va qua opulenti estis in Sion nihil compatiebantur super contritione Ioseph.* Cæterum ineptam hanc & vanam opinionem Christus hodie refellit, ac re ipsa ostendit, fletum & sceptrum, lacrymas & diuinitatem optime inter se conuenire & vna in sede morari posse, nihilque ita decere Principem quam pietatem & commiserationem, cuius testes ipsæ sunt lacrymæ.

Videns civitatem fleuit super illam; ò lacrymæ sanctissimæ! lacrymæ, quæ mundi gaudia docent contemnere & risum vitæ huius irridere, idque ex mente ecclesiastici, *Risum, inquit, reputaui errorem, & gaudio dixi, Quid frustra deciperis?* Risum ecce errorem nuncupat, & gaudium esse putat decipulam: eo quod decipiuntur & errant, qui in hoc mundo gaudia consoctantur: & qui risum aucupantur, in vitæ huius præcepta decretaque impingunt & errant. Alio autem loco domum funeris ac lacrymarum superbis ac regiflicis præfert conuiuuii, *Melius est ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuuij.* Ipse quoque Dominus in Euangelio ait, eos lacrymaturos aliquando, qui modo rident & gaudent. Iacobus Apostolus ait risum in lacrymas conuertendum; *Risus vester in luctum*

A a

luctum

luctum conuertetur. Denique nullo Euangelii loco reperies Christum risisse, at sapius plorasse, ac perpetuum quodammodo Heraclitum egisse.

Deus potius offert misericordiam, quã exerceat iustitiam. Deut. 10.

Videns civitatem fleuit super eam. Solet Deus misericordiam prius demonstrare, quã iustitiam & rigorem exerceat, & lacrymas benignitatis & compassionis virgã iustitiã præmittere: huc traham præceptum illud quod Israelitis olim Deus dedit, dum urbem aliquam essent obsessuri, *Si quando accesseris ad expugnandam civitatem, offeres ei primum pacem: si acceperit & aperuerit tibi portas, cum eis populus qui in ea est, saluabitur & seruiet tibi sub tributo; sin autem scãdus intro noluerit, & ceperit contra te bellum, oppugnabis eam.* Idem Deus omnino cum hominibus agit, primo namque iis pacem offert & misericordiam, qui vero pacem repudiant, aut qui eadem abutuntur, tandem corripit ac meritis supplicii castigat. Semper igitur misericordia iustitiam præcedit. Sed illud inter utramque virtutem discrimẽ est, quod misericordia derur gratis, iustitia vero non nisi de meritis præcedentibus: adeo ut, si quando Deus misericordiam demonstrat, non semper, præuia respiciat merita recipientium; iustitiam vero exercens, crimina præcedentia semper intueatur.

Hoc designatum putauit Clemens Alexandrinus in columna illa ignea & nube, quæ filios Israel in deserto Sinai deducebat, ne forte errarent, aut de via deflecentes in hostes improviso inciderent, *Nubis enim est refrigerare, atque à solis aestu & ardore protegere; ignis vero contra comburere atque vastare, quos ergo nubes non fouet, ignis vastat, & ideo quisquis rejicit umbram refugientem, ignem sentiet comburentem.* Iustitiam itaque misericordia semper antecedit, quod & Christi lacrimæ hodie denotant.

Vna manu Deus peccatores puniunt altera protegit. *Videns civitatem fleuit super eam.* Lacrymatur quod cladem & exterminium videret, quod urbi huic esset aliquando immissurus, Vno oculorum lacrymas, & alio iram & flagellum ostendit: manu dextra gratiam & indulgentiam præfert, sinistra flagellum & supplicia. Vna peccatores defendit ac

protegit, altera castigat & corripit: quo alius patientiæ typus Iob, *Quis mihi, inquit, lib. 14. hoc tribuat, ut in inferno protegam me, & abscondas me donec pertranseat furor tuus.* Doctissimus ac religiosissimus Titelmannus de extremo hoc intellexit iudicio, quasi pauidus ac tremens diceret, utinam tristi illa hora, ne irati iudicis vultum minas spirantem cogar intueri, liceret abscondi; sepulchri certe latebris me occultarem, donec iudicis rigidissimi furor & indignatio pertranstisset, cum tamen aliquando me in resurrectione illa vniuersali resurrecturum sperem.

Subtilis Nicetas aliter exponit, & hunc elici posse è Prophetæ verbis sensum putat, fatius mihi foret, Domine, mori, quam diutius in misera hac vita commorari; & sane si mihi daretur optio, malim mortuis accedere, & sepulcrum ingredi, donec tuus, ô summe Iudex furor & indignatio pertranseat, modo mihi tempus certo concedas, quo me in vitam reuocaturus es. Quis deum verus & germanus sensus sit, non magno per laboro, sed efficere volo, Iob Dei iram metuentem non alium tamen patrum eligere, quam eum ipsum quem metuit; & quem videre metuit, ab eodem abscondi & celari petit.

Profecto vna manu in creaturas scuit Deus, & altera protegit ac tuetur. Quod in propitiatorio ad oculum expressum video, in quo Deus in medio Cherubin confidebat; propitiatorium autem coopertorium erat Arcæ, in qua legis tabula aſſervabantur: denotatur hic namque à diuina misericordia leges & peccata tegi, ne forte à iustitia videantur, quæ pœnas deinde & supplicium deposcat. Quo respiciens Prophetæ regius ait, *Beati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata,* & Ezechiel, *Expandi amictum meum super te,* & *Psalm. 118. operui ignominiam tuam,* item Iſaias, *proceſſi post tergum tuum omnia peccata mea.* Diuina igitur misericordia tegit peccatores, ne à iustitiæ rigore videantur; quando vero in apertum venerint, & supplicii addicti fuerint, Deus clementia plenus plorat & gemit, quod reipsa hic videre est, *Videns civitatem fleuit super eam.* Male-

Maledictæ vrbes, quæ Saluatori meolacrymas excucitis. Nusquã inuenietis Christum super pagos, aut oppida fleuisse, sed super vrbes, quod profecto notatu dignum, tanta quippe in vrribus mala fiunt, vt Dei filium ad fleum cogant. *Fleuit*, atque ita declarat, se futura scire & inimicos diligere, vt ait Euthymius *Fleuit*, vt ostendat, vt quidam pie meditatur, quam graue ei sit in homines seuire, licet etiam meritis eos supplicii afficiat. vnde apud Isaiam, *Hec consolabor de hostibus meis, & vindicabor de inimicis meis*, dicit *heu*, quæ dolentis est in oratione, declarans quam ei displiceat & graue sit, iustitiam exercere & vindictam. *Fleuit*, ait alius quidam, vt cæcitatem & miseriam peccatoris lacrymis dignam esse declararet; idque ex mente Sapientis: *Super mortuum plora, defecit enim lux eius, & super fatuum, plora, defecit enim sensus eius, & fleuit super eam*, Hebraica phrasi; nostra, propter eam. iuxta illum locum Leuitici, *Et stupebunt super eam inimici vestri*, id est, propter eam, quid amplius? fleuit, vt meum quoque profertam iudicium, vt homini pudorem incutiat, quod eius solius causa Deus lacrymetur, cum cæteræ ei creaturæ gaudium & voluptatem adferant obediendo. vnde Psaltes: *Latabitur Dominus in operibus suis*. Gaudet scilicet creator & plaudit, omnes dum creaturas ad iussa accipienda videt promptissimas; hominem vero refractarium ac contumacem mandatis reluctari. de solo quoque homine dictum fuit olim: *Pœnitet me fecisse hominem*; & obolum hominem fleuit hodie, fleuit inquam ob peccata illius, ob reprobationem, & instantem ruinam. *Videns ciuitatem fleuit super eam*.

Hoc cogites velim iracunde & æstuans, non esse Deum in vindicando similem hominibus; gaudent namque hi & sibi quasi de præda capta gratulantur, dum in inimicos insurgere, deque iis vindictam capere licet; Christus vero è contra dolet & lacrymatur videns aduenisse tempus quo de ingrata Ierosolyma vindicta sumenda esset. Perpendit hoc nomine verba illa Isaiæ. in quibus Deum loquentem inducit, *Hec con-*

solabor super hostibus meis, & vindicabor de inimicis meis. Perispectam quoque illius consuetudinem habebat Tobias dum ait: *Tob. 2. Non delectaris in perditionibus nostris*. quin & in Genesi, dum tristem illam & funestam sententiam de terra diluuiio disperdenda pronuntiaret, dolens & inuitus protulit: *dolore cordis tactus intrinsecus*. quod perpendens sanctissimus Iob, & demiratus, cur adeo in se seuiret & insurgeret, ait: *Numquid oculi carnes tibi sunt, & sicut videt homo, tu vides?* Homo namque inimicum respexit, de eo vt vindictam sumat; Deus vero magna prius cum misericordia eum inuenerat vt hac eum ratione in viam reducat, animæque illius salutem procuret.

Quam egregios autem mihi producent conceptus dulces illæ Christi lacrymæ, V. Conceptorum hic primus est. Docent nos illæ primum, quod quantisq; lacrymis sua quemlibet desistere oporteat delicta, cum Christus tam amare deplorarit aliena. Et profecto lacrymis peccata digna sunt, neque enim ad eadem eluenda aquam suggerunt sacra monumenta, quam fontem lacrymarum. vnde in Ezechiele: *In quacunque hora ingemuerit peccator omnium iniquitatum eius non recordabor*. Ipse quoque Dominus, cruce grauatus dum ad Caluarie montem ascenderet, viso filias Ierusalem lugere, & oculos lacrymis habere suffulos, easdem consolatus ait: *nolite flere super me, qui peccata non admisi: sed flete super vos & filios vestros*, qui peccata admisit, quæ lacrymas merentur. Sanctus quoque Petrus mox vt Dominum negando peierauit anathematizauit; *exiit foras & fleuit amare*; & statim benigno illum oculo Christus respexit, & illi prius quam aliis à resurrectione apparere voluit.

Omnes Oceani vndæ ne scintillam quidem purgatorii ignis, possent extinguere, & vnica ecce lacrymula ad ipsum penitus extinguendum sufficit. Domum depascente flamma aliud non adhibetur remedium, quam aqua: ita anima concupiscentiæ ardoribus æstuante, non alia ad suffocandum incendium & flammam compescendam suppetit via, quam lacrymas

iniicere penitentia. Tunc affulgere serenitas solet, cum nubes turgida in aquas resoluuntur & terram rigant; sic & spiritus maliciam inducit & serenatur, cum obscura & caliginosa peccatorum nubes disrumpitur, & animam exonerans in lacrymas & fletum penitus resoluuntur.

Afflorum. Alter est hic: Dei filius lacrymans hominum filios docet, tam aliena quam propria esse deploranda peccata: quod se fecisse testatur ad Romanos Apostolus, *Tristitia mihi magna est & continuus dolor cordi meo, operabam enim anathema esse à Christo pro fratribus meis.* & in alia Epist. audito, Corinthi aliquos grauiter in Deum peccasse, ita doluit & tali affectus est tristitia, vt lacrymans diceret; *Nam ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis per multas lacrymas, vt sciatis, quam caritatem habeam abundantius in vobis.* quod quia Christiani hodie negligunt, & de aliorum peccatis ne hilum laborant, merito conqueritur Augustinus, *sunt ne in te, Christiane, viscera compassionis, qui plangis corpus à quo recessit anima, & non plangis animam à qua recessit Deus?* Propterea de anima iusti in canticis dictum existimo. *Oculi tui sicut piscina in Hesebon, semper aquam emittentes.* Equis, obsecro, Christianus hodierna potissimum die, qua haeretici Ecclesiam pessumdare satagunt; tot per vrbes & regna scelera inualescunt; tot iniustitia per palatia & tribunalia dominantur; tot in Capitulis simoniae regnant; non doleat, suspiret, lamenterur ac cum Ieremia fiat dicens; *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte?*

Sed heu paradoxa! soli hodie Religiosi quique in monasteriis & claustris delitescunt, scandala mundi deplorant; publicas illas abominationes & pestes & peccata gemunt vulgi; scelerum auctoribus ne hilum interea sollicitis; Religiosi inquam soli penitentiam agunt ob aliena peccata, & rei lasciuunt; nouaque sibi etiam onera imponunt. An non laborantibus nautis & claustris, fluctibus circumquaque tumescantibus, ventorum procella longelateque per mare defauiente, mercibus quoque in

aquas deiectis, solus in carina dormit Ionas? *Clamauerunt viri ad Deum suum, & miserunt vasa qua erant in nauis in mare, vt alleuiaretur ab eis, & Ionas descendit ad interiora nauis, & dormiebat sopore graui.* O rem nouam! ecce, qui tempestatis non erant causa; laborabant; discursabant; sudabant, vt nauim immunem conseruarent; & Ionas, ob cuius peccata tempestatem hanc excitaret Deus, non laborat, sed in vtramque securus aurem dormitabat. Ita quoque in mari mundi huius viuunt mortales, peccatores enim, ob quorum delicta saepe Deus immittere tempestates solet, sine vlla anxietate dormiunt, iusti vero & probi, qui nullius criminis rei sunt; in monasteriis & claustris plangunt & penitentiam agunt.

Docent quoque nos lacrymae Christi ob peccata Ierosolymae peccata eiusque desolationem ruinae effusa; quantis digra sit lacrymis ac planctu ruina & vastitas quam animae asferre peccatorum solet. Inprimis namque aeterna illam damnationis ream constituit. vnde peccatorum quendam compellens in Actis Petrus ait; *In sella amaritudinis & obligatione peccati video te esse.* infinitam includit malitiam; quod Dei gratiam euertat; quae meritum Christi pretium in se comprehendit; de qua loquens Apostolus; *Empti enim estis pretio magno.* Notandum hic igitur est, nos, cum delictum letale committimus; non modo, vt velut diuinorum mandatorum transgressores & diuinae maiestatis laesa reipuniatur, mereri; verum etiam vt diuinorum thesaurorum, & pretiosi sanguinis Christi eiusque gratiarum dissipatores, ipsum infirmi estis mali, quod infinito nos priuet bono. Deu pellat; eumque quantum potest, contrister; si enim in Deu cadere posset tristitia, ipsum profecto peccatum infinitum ei dolorem asferret. Hinc Apostolus ad Ephesios ait. *Nolite contristare spiritum sanctum Dei;* non quod credere oporteat, spiritum sanctum tristitia capace esse, sed innuit solummodo Apostolus, nullo pacto crime illum admittendum esse; nam ipsum, in quantum potest, spiritui sancto dolorem adfert, & quamuis nullum ille in se ob hoc tristitiam aut aculeum sentiat; fieri hoc dicitur.

dicendum est: quod nullus in eum dolor cadere queat.

At inprimis ferus ille tyrannus DEVM animam pellit imperio, eumque fugat; si quis vero qui hoc fieri possit, perat, cum infinita Deus sit potentia; respondebit meo nomine Scotus, & Theologia terminis dicet, gratiam à peccato fugari non effectiue, non formaliter, sed demeritorie, nulla enim vis est quæ eum effectiue repellat, sed, ut dixi, demeritum. Iacob cum firmiter secum statuisset à foeero Laban recedere, hanc secessus & abitionis suæ causam allegauit vxoribus: *Video faciem patris vestri, quod non sit erga me sicut heri, & nudius tertius.* Idem omnino peccator, tecum agitur, quia enim faciem Deo mutas, & cor tuum ab illo peccando auertis, per demerita ab anima illum repellis: Ecce quattuor.

Christus forsitan urbem Ierosolymitanam desieuit, ut amorem suum & affectum, quo in patriam erat, ostenderet & testaretur: Iudæus enim cum esset, & Ierosolyma totius Iudææ Metropolis; illius cladem præauguras, commotus amore quodam naturali ingemiscit, & in signum doloris compassionisque infinitam lachrymarum vim effundit.

Nemo nostrum est Auditores, qui non naturali quodam in patriam affectu sit, ut non modo illius casu & clade ingemiscamus, sed sanguinem etiam & vitam ob illius incolumitatem, profundere non vereamur, quod historiarum prophetarumque sacris manifestum fiet. Codrus rex Atheniensium, audit Deos non aliter patriæ pacem ac tranquillitatem polliceri, nisi mortem rex occubuisset, eidem quam promptissime sese obtulit; utque facilius ab obuijo quouis occideretur, mutato habitu hostilia ingressus est castra. M. Curtius eques ille Romanus, quo patriam discrimini euidentissimo exiperet, eidem sese ultro deuouit, & in baratrum armatus insilit, atque ita voluntaria & vltionea vitæ suæ hostia deorum indignationem sustulit. Dauid rex, ut & sacrum quid tangamus, solo patriæ amore inductus, Philistinum aggressus est, & presentissimo vitam d. serimini exposuit; imo nec mulieribus

hic in patriam affectus defuit, pulchra namque Iudita, nullo metu percussa, nec periculo pallefcens, hostiles acies perripit, vitam amittere parata, modo patriam in libertatem assereret & ab excidio defenderet.

Fuere sane nonnulli qui tanto erga patriam & terram natiuitatis affectu fuere, ut historia cum vitam & fortunas integras conseruare de amore potuissent, ob patriam tamen illa quodammodo prodegerint, & eidem postposuerint. inter quos fuit L. Syllæ hospes, cuius eum patriam Præneste violenter Sylla oppressisset, & omnes occidi mandasset, hospite excepto, cui ob sacra hospitii iura parcebat; at ille generose & libere respondit solo in patriam amore & affectu inductus: *Nole patriam meam extinctori debere vitam:* quo dicto in confertissimam Syllanorum manum sese coniecit; & in medios ultro ruit gladios, atque ita patriæ vitam dedicauit obrutus.

Veteres, ut refert Carthar. cum Cybe Carthar. la (per quam terram designabant) turritam coronam imponebant, quod scilicet vrbes turribus munitæ in terra essent sitæ; & illam circumdatam, plurimis stipatoribus circumdatam, & à leonibus mitibus feratamque; exutis vestam, fingerent; aliud credo nihil denotare voluisse, quam non ciues modo ob patriam defendendam arma induere, at ipsos etiam leones, reges inquam & Principes, patriæ salutis, bonique publici esse debere quam studiosissimos.

Huc traho quod de Atheniensibus refert Alcatus, verum apud illos nobilitatis symbolum fuisse cicadam vel locustam siluestrem; quod animalculum hoc eo in loco moriatur, in quo vitam accepit, & ne solis quidem ardore superastuante recedat. Denotare volebant, nihil esse, è quo melius vera animæ nobilitas dignosci queat, quam nunquam patriæ finibus emigrare nec in vita nec in morte eandem deserere, omnem potius fortunæ aduersitatem in eadem sustinendo.

Ceterum vehemens hic amor communi obligationi qua patriæ carissimæ in qua nati sumus, & è qua esse & vitam accepimus, deuincti sumus, innititur. In huius rei symbolum ait Plinius veteres terram

magnam appellasse matrem consueuisse, & pueros in lucem editi essent, in terram velut in gremium matris carissima solitos dimitti: terram siquidem dicebant, quasi *ter bonam*, quod suam erga hominem bonitatem tertio ostendat; primo in natiuitate illos excipiendos; deinde toto vite tempore, eosdem educando; ultimo denique in gremium suum post mortem admittendo.

Et profecto tam vehemens & efficax patriæ amor est, vt & filium Dei, Ierosolymitanam cladem præuidentem ad lacrymas compulerit. Cuius rei luculentam in Dauid rege figuram intueor, qui psalmo quinquagesimo *Miserere mei Deus*, delictorum veniam postulans, patriæ statim suæ mentionem subiicit, eiusque conseruationem petit: cum vero perspectum haberet ob peccata, ac præsertim Principum, Deum in ciuitates sauiere solere subiungit: *Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis mea*. qua oratione non delicti modo sui remissionem postulat, sed salutem etiam & conseruationem totius vrbs, ne forte ob illius delictum vrbs quoq; aliquod discrimen subiret. ideo namq; subnectit: *Benigne fac Domine in bona voluntate tua. Sion, vt adificentur muri Ierusalem*: ac si dicere voluisset; mecum ipse constitui Domine, muros Ierosolymitanos restaurare, ac regiam illâ templi molem exstruere, in qua tibi victimæ & libamina offerantur. at quoniam scio, ob peccata, ac præsertim regum & Principum, resp. & ciuitates, destrui & funditus euelli solere, enixe à te contendo, vt misericordem te præstes, & tam mihi, quam miseræ huic vrbi parcas.

5. Fleuit ad hæc Dominus, quod iniquitatem & iniustitiâ præuideret, quæ hac in vrbe aliquando exerceretur, ob pestiferam illam inuidiam, & conspirationes quas in Messiam ciues aliquando machinarentur, & quod certo sciret, omnia hæc illius fore causam cladis & excidii. Hæc tria scilicet erant, quæ sub Christi nomine metuit olim Salomon: *A tribus timuit cor meum, & à quarto facies mea metuit, delicturam ciuitatis, & collectionem populi, & calumniam mendacem*. Lis siquidem ciuitatis, calumnia

mendax, & plebis coniuratio, tria sunt adeo Triada periculosa & noxia, vt ipsis etiam regibus timore incutiant. sunt tres bestie noxia quibus quidam vrbes ait delectari. *Pallas urbium domina tribus immanissimis belluis delectari, noxia, dracone & populo*. per noxiâ, luminis inimicam, & in tenebris semper volitantem, ignorantiam intelligo, per virulentum draconem, qui visus est perspicacissimi, inuidiam: populus vero multorum capitum bellua, seditiones designat ciuiles. tria autem hæc vrribus afferre damnum & perniciem solent & quoniam Christus omnia hæc in se conspiratura præuideret in nefanda hac vrbe Ierusalem, idcirco illius calamitatem & miseriam desit. *Videns ciuitatem fleuit super illam*.

Fleuit igitur hodie Redemptor noster: quod si cui forte nouum videatur aut indecens, imo indignum, Deum plorare; cogitet ille secum, eundem ipsum & hominem fuisse, atque ita proculdubio mirari desinet. serunt sane Imp. quemdam Romanorum, tristi accepto nuncio in lacrymas prorupisse; at cum senatores & sui hoc ei vitio verterent, & lacrymas tanta esse indignas maiestate crederent, Philosophus qui tum forte præsens aderat, ait: *Sinite plorare, quia dignitas Imperatoria non impedit illum esse hominem*. Id ipsum de Christo Domino dicere quid verat? quamuis enim Deus sit, & cœli ac terræ imperator, homo tamen esse simul non desinet.

Verum quid hoc video, Auditores? Loquor ne petris an hominibus? brutisne animalibus an ratione vtentibus concionor? quid? non nisi de lacrymis hic ago, neminem tamen, qui fleat intueor. Christone lachrymante siccos vos oculos præferetis? illius singultibus & suspiriis an non coniungetis vestra? ô pectora ferro, are ac marmore duriora! an non flebitis, Dei vnguentum flentem intuemini? Eia agite peccata vestra lachrymis eluite simul & aliena. deserte agros, deserte vrbes in quibus huiusmodi scelera committuntur, & in quibus variae elades timendæ sunt.

Hæc scilicet est lectio hodierna, Domine, quam hodierna nobis prælegis die, est sancta

Insigne Philosophi cuiusdam responsum.

Exhortatio ad lacrymas.

sancta illa Philosophia, quam hocce edoces Euangelio. Tuæ etenim lacrymæ, compassionis iudicia, ac symbola misericordiæ apertissime clamant nolle te mortem peccatoris, aut illius ruina delectari. Scio, scio natura te tua magis in clemenciam quam rigorem, magis in pacem quam bellum, in misericordiã potius quam iustitiam propendere. Sed edocere nos voluisti lacrymas nobis esse ad salutem necessarias, & cum tu aliena delicta & aliorum ceruicibus impendentem cladem desleas, nos nostra ac propria deslere debere. Hi namq; torrentes sunt, in quibus emergunt hæc monstra: mare rubrum hic est, in quo Ægyptii pereunt vndis obruti; diluuium deniq; hic, quod omnes concupiscentias terrenas & impuras carnis pruriginis obuiat & disperdit. At quoniam Domine, donum lacrimatum cœlitus descendit, gratiam obsecro nobis præsta, vt assidue nostra hic peccata desleamus, & bonorum operum sementem in penitentia agro ita seminemus, rotque lacrymis irrigemus, vt tandem aliquando in gaudio & consolatione, in alterius mundi solo, in quo beatitudinem nostram expectamus, fructum colligere mereamur: quod præstare dignetur qui viuunt & regnat cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti, Deus. Amen.

DOMINICA DECIMA
POST PENTECOSTEN.

Partitio.

- I. De superbia detestatione.
- II. De orantis Pharisæi fastu.
- III. De orantis gloriatione.
- IV. De presump. submissione.
- V. De laudis propria amantibus.
- VI. De oranti publicani pudore.
- VII. Paranesis seu præconium humilitatis.
- VIII. Encomium humilium.

Duo homines ascenderunt in templum, vt orarent, vnus Pharisæus & alter publicanus. Luc. 18.

FIGURA.

Euangelicus Propheta Isaias inter alia, quæ in Messia in mundum aduentu eue-

tura prædixit, ait valles replendas, & montes complanandos: per valles autem humiles intelligit, per montes, turgidos & inflatos superbia. Messias igitur exaltabit humiles & superbos deprimet. Cuius rei hodierno in Euangelio manifestum videre est exemplum: in quo duos cernitis, Pharisæum inquam & Publicanum, nimium quantum inter se discrepantes, vnum superbiæ & vanitatis typho turgidum, alium humilia de se sentientem, sui que contemptorem: & concludit, postquam eorum conditiones pluribus enarrasset, Euangelium, *Omnis qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.* Egregium profecto argumentum, in quo vestro cum fructu & emolumento hodiernæ exspatiatur concio Spiritui ergo sancto supplicemus & sanctissimæ Virgini, hoc vt opes. ille Numinis sui auxilio, hæc patrocinio. præ moueant ac prouehant; quamobrem flexis genibus dicamus:

AVE MARIA.

Sublimes illi Ecclesiæ vertices, & Patres, viuacissimæ virtutum omnium ac præsertim humilitatis imagines; superbiæ vitiorum omnium teterrimæ naturam & essentiam accuratius examinantes, & ad intimos eius recessus penetrantes, varias eiusdem commentati sunt diffinitiones ac descriptiones satis exactas. In primis Augustinus in libr. de ciuitate Dei ita eandem descripsit, *Superbia est peruersa celsitudinis appetitus: & aliter in libro ad Innocentium, Superbia est inordinatus amor propria excellentia quem sequitur & Magister sententiarum 2. sent. dist. 42. Bernardus vtriusque opinioni suffragatus ita definiuit, Superbia est propria excellentia appetitus.* At Angelicus Doctor Thomas aliam tenens viam sic scribit, *Superbia est quadam extollentia, per quam se quis extollit supra id quod est ei præfixum diuina regula: alludens scilicet ad Paulinum illud, Nos non in immensum gloriamur, sed secundum mensuram regula, quam mensus est nobis Deus.* Aliter eandem delincant alii & dicunt, *Superbia est propria conditionis presumptuosa existimatio.*

Quid.